

Rokytnice nad Jizerou

- CZ** Kapličky a kříže
- pl** Kapliczki i krzyże
- en** Chapels and crosses
- de** Kapellen und Kreuze

Krkonoše • Riesengebirge • Giant Mountains • Karkonosze

V Rokytnici nad Jizerou se kromě kostela sv. Michaela nachází také menší sakrální stavby. Jedná se o celkem 5 menších kapliček a celou řadu tzv. „božích muk“ a křížů. Přesný původ a okolnosti vzniku těchto staveb většinou nejsou blíže známy, ale i tak se mohou stát tématem některého z Vašich výletů nebo cílem odpolední procházky. Tato brožura nepřináší úplný výčet těchto staveb ležících na území města, jedná se pouze o výběr několika příkladů, které určitě stojí za zhlédnutí.

KAPLIČKA NA KOSTELNÍM VRCHU

Nejznámější a nejstarší kaplička stojí na tzv. Kostelním vrchu. V roce 1724 zde byla nejprve postavena menší dřevěná kaplička, která byla roku 1768 zbourána a nahrazena současnou zděnou kaplí. Tato barokní kaple je řešena jako zděná přízemní stavba, založená na osmibokém půdorysu, zastřešená mohutnou bání s lucernou a cibulí. Zajímavostí je, že toto místo bylo původně vybráno pro stavbu kostela, který měl být součástí náměstí v Rokytnici nad Jizerou. Tyto plány se ale nakonec neuskutečnily a náměstí i s kostelem vzniklo v Dolní Rokytnici nad Jizerou. Kaplička na Kostelním vrchu prošla kompletní rekonstrukcí v roce 2009, kdy také došlo k umístění dřevěné sochy Matky Terezy z Kalkaty do interiéru kapličky, a kdy byla obnovena javorová alej vedoucí okolo kaple. Kaple byla zasvěcena Matce Tereze z Kalkaty dne 1. října 2011.

Kaplička spolu s alejí tvoří ucelený celek, který je ideálním místem k odpočinku a procházkám.

KAPLIČKA U STALETÉ LÍPY

Tato kaplička patří k těm menším a méně navštěvovaným. Byla vybudována v roce 1863 a naleznete ji v Dolní Rokytnici na Letní straně nedaleko chráněného stromu

– staleté lípy u domu č. p. 78. Tato neogotická kaplička je řešena jako přízemní zděná stavba, založená na obdélníkovém půdorysu a zastřešená jehlancovou střechou. Interiér kapličky je ozvláštněn jednoduchým neogotickým oltáříkem.

KAPLIČKA NA SKÁLE

Největší z pěti kaplí byla vybudována v roce 1884 a je umístěna na dobře viditelném místě na skalním výběžku v Dolní Rokytnici na Letní straně. Neogotická kaple je řešena jako zděná přízemní stavba, založená na obdélním půdorysu se zúženým polygonálním závěrem, zastřešená valbovou střechou s vetknutou osmibokou věží. V interiéru je dochováno torzo neogotického oltáře. Ze skalního výběžku na němž je kaple umístěna se nabízí zajímavý výhled na kostel sv. Michaela s hřebenem Lysé hory a Kotle v pozadí.

KAPLIČKA V ROKYTNĚ

Čtvrtou kapličku nalezneme v místní části Rokytno, kousek od fotbalového hřiště. Pozdně barokní kaple se zvonicí byla postavena roku 1863 a je řešena jako zděná přízemní stavba, založená na osmibokém půdorysu, zastřešená mohutnou bání s lucernou a cibulí. V interiéru je umístěn

jednoduchý oltář s novodobým lurdským obrázkem. Tato kaplička vydala svědectví o dobách dávno minulých, když byla v roce 2014 při její rekonstrukci objevena schránka s dokumenty z roku 1934. Dokumenty obsahovaly informace o tehdejší nelehké hospodářské situaci a o aktuálním dění v obci. Schránka dále obsahovala i tento zajímavý záznam:

„Pamětní spis

Tuto kapli pokryl plechem v době od 18. do 30. června 1934 Johan Fischer, narozen 8. února 1878 a jeho syn Artur Fischer, narozen 5. září 1905. Starou střechu vyspravil prkny truhlář Alfred Dufke. Tato kaple nese ještě podle existujícího nápisu na vnitřní straně prken záznam Johan “1833” Sacher. Podle vyprávění, zatímco hajný, jenž nížeji v domě, kde nyní kolář Emil Müller bydlí, dlel v kostele, jeho syn na místě, kde teď kaple stojí, zastřelil medvěda.

Horní Rokytnice, dne 30. června 1934, Johan Fischer, klempíř“

KAPLIČKA VE FRANTIŠKOVĚ

Poslední malá kaplička se nachází ve Františkově v části zvané Háskov. Byla vybudována roku 1884 a je řešena jako zděná přízemní stavba, založená na čtvercovém půdorysu, zastřešená atypickou mansardovou střechou. Tato kaplička je oblíbeným výletním cílem a v posledních letech se stala také místem konání velkého počtu svatebních obřadů.

BOŽÍ MUKA A KŘÍŽE

V Rokytnici nad Jizerou se těchto drobných staveb nachází okolo dvanácti. Stavby bývají ve tvaru sloupu, pilíře, někdy se stříškou, výklenkem na obraz nebo sošku a vrchol je opatřen křížem. Mohou být postaveny ze dřeva, kamene nebo cihel. Stavěny byly z řady důvodů – jako projev díky za odvrácení neštěstí, epidemii, za uzdravení, k uctění památky mrtvých, k usmíření sporů mezi sousedy, či k vymezení hranice pozemků. Významnou úlohu měly tyto stavby jako orientační ukazatel na rozcestích.

Rokytnice nad Jizerou – Kapliczki i krzyże

W miejscowości Rokytnice nad Jizerou znajdują się również – oprócz kościoła pw. św. Michała – mniejsze budowle sakralne. Mowa o pięciu małych kaplicach, a ponadto krzyżach i bardzo wielu przydrożnych kapliczkach zwanych w Czechach „Bożymi mękami”. Pochodzenie i okoliczności powstania tych niewielkich obiektów nie zawsze da się precyzyjnie określić, ale w ogóle nie stanowi to przeszkody w planowaniu wycieczek czy spacerów, których celem mogą się stać owe drobne perełki architektury. Niniejsza broszura nie jest pełną listą takich miejsc na terenie miasta – to jedynie kilka przykładów tego, co naprawdę warto zobaczyć.

KAPLICZKA NA WZGÓRZU KOŚCIELNYM

Najbardziej znana i najstarsza kapliczka stoi na tzw. Wzgórzu Kościelnym (Kostelní vrch). W roku 1724 zbudowano tu mniejszą drewnianą kaplicę, którą później – po wyburzeniu w 1768 roku – zastąpiła murowana, ta istniejąca do dzisiaj. Barokowa kaplica jest niskim budynkiem na planie ośmioboku; jej dach tworzy potężna cebulasta kopuła z latarnią. Ciekawostką jest fakt, że miejsce to wybrane zostało pod budowę kościoła, który miał być częścią rynku miejscowości Rokytnice nad Jizerou. Do realizacji tych planów nie doszło, a ostatecznie rynkiem ze świątynią pochwalić się może Dolní Rokytnice nad Jizerou. Kapliczka na Wzgórzu Kościelnym w 2009 roku przeszła generalny remont; w jej wnętrzu umieszczono wtedy drewnianą rzeźbę Matki Teresy z Kalkuty oraz zrekonstruowano aleję z jaworami, biegnącą tuż obok. Od 1. października 2011 kaplica jest pod wezwaniem Matki Teresy z Kalkuty.

Kapliczka wraz z aleją tworzy całość; to idealne miejsce dla tych, którzy chcą odpocząć lub w spokoju pospacerować.

KAPLICZKA PRZY STULETNIJ LIPIE

Kapliczka ta jest jedną z mniejszych i rzadziej odwiedzanych. Zbudowana została w 1863 roku i znajduje się w miejscowości Dolní Rokytnice, na tzw. letniej stronie,

w pobliżu drzewa pod ochroną – stuletniej lipy, rosnącej przy domu oznaczonym numerem 78. Neogotycka kapliczka jest niska i murowana, zaprojektowana na planie prostokąta, z dachem w kształcie piramidy. Wewnątrz uwagę przykuwa prosty, neogotycki ołtarzyk.

KAPLICZKA NA SKALE

Największa z pięciu kaplic wybudowana została w 1884 roku. Usytuowana jest w bardzo dobrze widocznym miejscu, na skale w miejscowości Dolní Rokytnice, na tzw. letniej stronie. Neogotycka kaplica jest parterowa, zaprojektowana na planie prostokąta o zwężonym, poligonalnym zakończeniu, wałmowy dach z kolei charakteryzuje się ośmioboczną wieżą. Wewnątrz znajdują się pozostałości neogotyckiego ołtarza. Ze skały, na której stoi kaplica, rozpościerają się interesujące widoki na kościół św. Michała oraz grzbiety Łysej Góry i Kotła w tle.

KAPLICZKA W ROKYTNIIE

Czwartą kapliczkę znajdziemy z dzielnicy Rokytno, w pobliżu boiska do piłki nożnej. Późnobarokowa kaplica z dzwonnica zbudowana została w 1863 roku; jest niska i murowana, na planie ośmioboku, a jej dach tworzy potężna cebulasta kopuła z latarnią. Wewnątrz znajduje się

prosty ołtarz ze współczesnym obrazkiem przedstawiającym sceny z Lourdes. Kapliczka ta jest świadectwem dawnych czasów, bowiem podczas prac restauracyjnych w roku 2014 odkryto w niej skrytkę z dokumentami z 1934 roku. Dokumenty te zawierały informacje o ówczesnej, nielatawej sytuacji gospodarczej, a także aktualności z życia wsi. Był tam również taki oto interesujący fragment:

„Zapis dla potomnych

Kaplicę tę pokrywał blachą, w czasie od 18. do 30. czerwca 1934, Johan Fischer, urodzony 8. lutego 1878, a także syn jego Artur Fischer, urodzony 5. września 1905. Stary dach naprawił swymi deskami stolarz Alfred Dufke. Kaplica ma ponadto, według zachowanej jeszcze informacji z wewnętrznej strony owych desek, napis Johan “1833” Sacher. Zgodnie z opowieściami, kiedy gajowy – z budynku, gdzie teraz mieszka kołodziej Emil Müller – przebywał w kościele, to jego syn w miejscu, w którym stoi teraz kaplica, zastrzelił niedźwiedzia.

Horní Rokytnice, dnia 30. czerwca 1934, Johan Fischer, blacharz “

KAPLICZKA WE FRANTIŠKOVIE

Ostatnia z małych kapliczek znajduje się w miejscowości Františkov, a konkretnie w jej części zwanej Háskov. Wybudowana została w 1884 roku i jest niską budowlą, powstałą na planie kwadratu i przykrytą nietypowym dachem mansardowym. Kapliczkę bardzo często turyści wybierają jako cel swoich wycieczek, w ostatnich latach była też sceną wielu obrzędów ślubnych.

MAŁE PRZYDROŻNE KAPLICZKI I KRZYŻE

W miasteczku Rokytnice nad Jizerou znajduje się około dwunastu takich obiektów, nazywanych w Czechach „Bożymi mękami”. Są w kształcie słupa czy kolumny; niektóre mają daszek, wnękę na obraz lub rzeźbę, zaś na szczycie umieszczony jest krzyż. Mogą być drewniane, kamienne lub ceglane. Budowano je z różnych powodów – były podziękowaniem za odegnanie nieszczęścia bądź epidemii, za uzdrowienie, mogły być formą uczczenia pamięci zmarłych, pogodzenia się z sąsiadami albo wyznaczały granice gruntów. Obiekty pełniły ponadto funkcję znakomitych drogowskazów.

Rokytnice nad Jizerou – Chapels and crosses

In Rokytnice nad Jizerou, except for the Church of St. Michael, there are also some small sacral buildings. Altogether there are 5 small chapels and a lot of the so-called “wayside shrines” and crosses. Though we do not have much information about the exact origin and circumstances under which these buildings were erected, yet they can be a destination of your trips or a final point of your afternoon walk. This brochure does not provide a complete list of such buildings situated within the town, it just presents a selection of several examples that are undoubtedly worth seeing.

THE CHAPEL ON KOSTELNÍ VRCH (CHURCH HILL)

The best known and oldest chapel stands on the so-called Kostelní vrch. At first, in 1724, a small wooden chapel was built here, but it was pulled down and replaced with the current brick chapel in 1768. This baroque chapel is designed as a single story brick building, based on an octagonal ground plan, covered with a huge onion dome with a lantern. An interesting thing is the fact that this place was originally chosen for construction of a church that should have been a part of the square in Rokytnice nad Jizerou. In the end, these plans were not carried out and the square with the church was built in Dolní Rokytnice nad Jizerou. In 2009, the Chapel on Kostelní vrch went through a complete reconstruction in the course of which a wooden statue of Mother Teresa of Calcutta was placed into the interior of the chapel and the maple avenue leading past the chapel was renewed. The chapel was dedicated to Mother Teresa of Calcutta on 1st October 2011.

The chapel together with the avenue is a complete unit which is an ideal place for relaxation and walks.

CHAPEL AT A CENTURIES-OLD LIME TREE

This chapel ranks among small and less visited chapels. It was built in 1863 and is situated in Dolní Rokytnice on Summer Side near a protected centuries-old lime tree next to the house no. 78. This neogothic chapel is designed as a single story brick building, based on a rectangular ground plan, covered with a pyramid roof. The interior of the chapel is interesting for its neogothic altar.

CHAPEL ON A ROCK

The biggest of the five chapels was built in 1884 and is located on a clearly visible spot on a rocky spur on Summer Side in Dolní Rokytnice. The neogothic chapel is designed as a single story brick building, based on a rectangular ground plan with narrowed polygonal ending, covered with a hipped roof with a built-in octagonal tower. In the interior, a torso of a neogothic altar has survived. The rocky spur on which the chapel is located commands an interesting view of the Church of St. Michael with ridges of the mountain Lysá hora and Kotel in the background.

CHAPEL IN ROKYTNO

The fourth chapel can be found in the local area called Rokytno, near the football pitch. This late-baroque chapel with a bell tower was built in 1863 and has a design of a single story brick building, based on an octagonal ground plan, covered with a huge onion dome with a lantern. In the interior, there is a plain altar with a modern Lourdes picture. In 2014, this chapel provided witness of bygone era when a case with documents of 1934 was discovered during its reconstruction. The documents contained information about the then difficult economical situation and current events in the town. The case also contained this interesting record:

“Memorandum

This chapel was covered with sheet metal in a period from 18th to 30th June 1934 by Johan Fischer, born on 8 th February 1878, and his son Artur Fischer, born on 5 th September 1905. The old roof was repaired with use of boards by the joiner Alfred Dufke. As written on the inside part of the boards, the chapel contains the record Johan “1833” Sacher. According to a story, while the gamekeeper who was staying in a church in the lower part of the house, where the wheelwright Emil Müller lives now, his son shot a bear on the spot where the chapel stands now.

Horní Rokytnice, on 30 th June 1934, Johan Fischer, the tinsmith”.

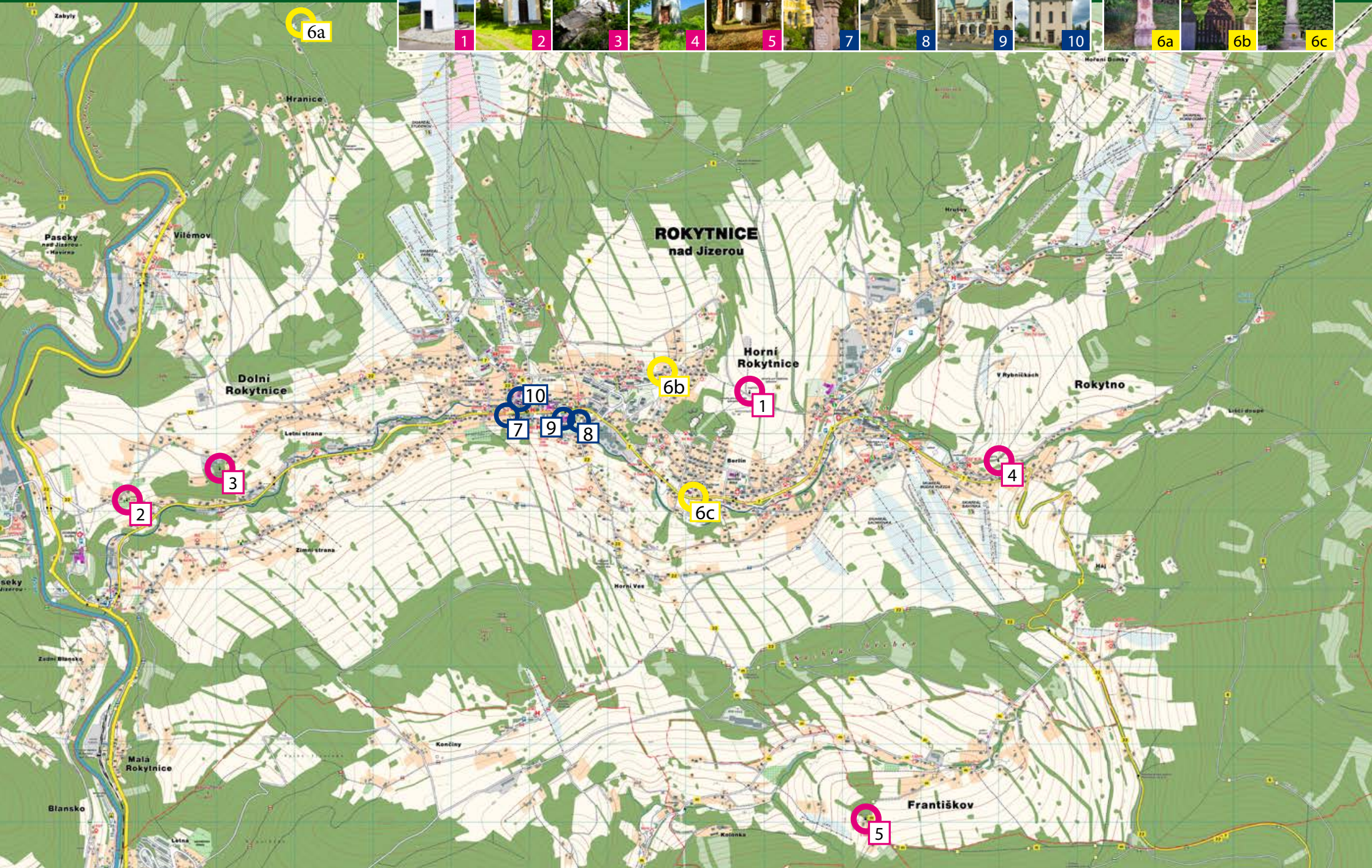
CHAPEL IN FRANTIŠKOV

The last small chapel is situated in Františkov in the part called Háskov. It was built in 1884 and has a design of a single story brick building, based on a square ground plan, covered with an atypical mansard roof. This chapel is a very popular trip spot and recently it has been a place where lots of wedding ceremonies take place.

WAYSIDE SHRINES AND CROSSES

There are about twelve of these small buildings in Rokytnice nad Jizerou. Buildings are usually in a form of a column, pillar, sometimes with a roof, niche for a picture or a small statue, and the top is provided with a cross. They may be made of wood, stone or bricks. They were built for many reasons – to show thankfulness for averting a disaster, epidemics, for recovery, to honour memory of the dead, to define boundaries of lands. These buildings also used to play an important role as signposts.

Rokytnice nad Jizerou Kapličky a kříže

Rokytnice nad Jizerou – Kapellen und Kreuze

In Rokytnice nad Jizerou befinden sich neben der Kirche St. Michael auch kleinere Sakralbauten. Es handelt sich insgesamt um 5 kleinere Kapellen und eine ganze Reihe von sog. „Martersäulen“ und Kreuzen. Die genaue Herkunft und Umstände der Entstehung dieser Bauten sind meistens nicht näher bekannt, aber auch so können sie zum Thema eines von Ihren Ausflügen oder zum Ziel eines Nachmittagsspazierganges werden. Diese Broschüre bringt kein vollständiges Verzeichnis dieser Bauten auf dem Gebiet der Stadt, es handelt sich lediglich um eine Auswahl einiger Beispiele, die sicher sehenswert sind.

KAPELLE BEI DER HUNDERTJÄHRIGEN LINDE

Diese Kapelle gehört zu den kleineren und weniger besuchten. Sie wurde im Jahre 1863 errichtet und Sie finden sie in Dolní Rokytnice am Ort Letní strana (Sommerseite) unweit eines naturgeschützten Baumes – der hundertjährigen Linde am Haus Nr. 78. Diese neogotische Kapelle ist als ein gemauerter Flachbau gelöst, der einen rechteckigen Grundriss hat und mit einem Pyramidendach überdacht ist. Den Innenraum der Kapelle schmückt ein kleiner einfacher neogotischer Altar.

KAPELLE AUF DEM KIRCHBERG

Die bekannteste und älteste Kapelle steht auf dem sog. Kirchberg (Kostelní vrch). Im Jahre 1724 wurde hier zuerst eine kleinere Holzkapelle gebaut, die im Jahre 1768 abgerissen und durch die gegenwärtige gemauerte Kapelle ersetzt wurde. Diese Barockkapelle ist als ein gemauerter Flachbau gelöst, der einen achtseitigen Grundriss hat und mit einer mächtigen Kuppel mit einer Laterne und Zwiebel überdacht ist. Interessant ist, dass dieser Ort ursprünglich für den Bau einer Kirche ausgewählt wurde, die ein Bestandteil des Stadtplatzes in Rokytnice nad Jizerou sein sollte. Diese Pläne wurden jedoch schließlich nicht realisiert und der Stadtplatz mit einer Kirche entstand in Dolní Rokytnice nad Jizerou. Die Kapelle auf dem Kirchberg wurde im Jahre 2009 komplett rekonstruiert, als auch die Holzstatue der Mutter Teresa aus Kalkutta im Innenraum der Kapelle platziert wurde. Ferner wurde die Eschenallee rings um die Kapelle erneuert. Die Kapelle wurde der Mutter Teresa aus Kalkutta am 1. Oktober 2011 eingeweiht.

Die Kapelle bildet zusammen mit der Allee einen Komplex, der einen idealen Ort für die Entspannung sowie für Spaziergänge darstellt.

KAPELLE AUF DEM FELSEN

Die größte von den fünf Kapellen wurde im Jahre 1884 errichtet und sie befindet sich an einem gut sichtbaren Ort auf einem Felsvorsprung in Dolní Rokytnice in Letní strana (Sommerseite). Die neogotische Kapelle ist als ein gemauerter Flachbau gelöst, der einen rechteckigen Grundriss mit einem verengten Polygonschluss hat und mit einem Walmdach mit einem achtseitigen Turm überdacht ist. Im Innenraum blieb der Torso des neogotischen Altars erhalten. Vom Felsvorsprung, auf dem sich die Kapelle befindet, bietet sich ein interessanter Ausblick auf die Kirche St. Michael mit den Bergkämmen des Kahlberges (Lysá hora) und der Kesselkoppe (Kotel) im Hintergrund.

KAPELLE IN ROKYTNO

Die vierte Kapelle finden wir im Ortsteil Rokytno unweit des Fußballplatzes. Die spätbarocke Kapelle mit einem Glockenturm wurde im Jahre 1863 errichtet und sie ist als ein gemauerter Flachbau gelöst, der einen achtseitigen Grundriss hat und mit einer mächtigen Kuppel mit einer Laterne und Zwiebel überdacht ist. Im Innenraum ist ein einfacher Altar mit einem neuzeitlichen Lourdes Gemälde

angebracht. Diese Kapelle legte eine Zeugenschaft über die längst vergangenen Zeiten ab, indem im Jahre 2014 bei ihrer Rekonstruktion ein Kasten mit Dokumenten aus dem Jahre 1934 entdeckt wurde. Die Dokumente enthielten Informationen über die damals nicht leichte Wirtschaftslage und über das aktuelle Geschehen in der Gemeinde. Im Kasten befand sich ferner auch diese interessante Niederschrift:

„Denkschrift

Diese Kapelle bedeckten mit Blech in der Zeit vom 18. bis zum 30. Juni 1934 Johan Fischer, geboren am 8. Februar 1878, und sein Sohn Artur Fischer, geboren am 5. September 1905. Das alte Dach besserte mit Brettern der Tischler Alfred Dufke aus. Diese Kapelle trägt noch nach der bestehenden Inschrift auf der Innenseite der Bretter eine Notiz Johan "1833" Sacher. Man sagt, dass während der Förster, der weiter unten im Haus, in dem jetzt der Radmacher Emil Müller wohnt, in der Kirche verweilte, erschoss sein Sohn an der Stelle, wo heute die Kapelle steht, einen Bären.

Horní Rokytnice, am 30. Juni 1934, Johan Fischer, Klempner“

KAPELLE IN FRANTIŠKOV

Die letzte kleine Kapelle befindet sich in Františkov im Ortsteil genannt Háskov. Sie wurde im Jahre 1884 errichtet und sie ist als ein gemauerter Flachbau gelöst, der einen viereckigen Grundriss hat und mit einem atypischen Mansardendach überdacht ist. Diese Kapelle ist ein beliebtes Ausflugsziel und in den letzten Jahren wurde sie auch zum Veranstaltungsort von vielen Trauungen.

MARTERSÄULEN UND KREUZE

In Rokytnice nad Jizerou befinden sich rund zwanzig von diesen kleinen Bauten. Die Objekte sind gewöhnlich in Form von einer Säule, eines Pfeilers, manchmal mit einem kleinen Dach, einer Nische für ein Gemälde oder eine Statue und der Gipfel ist mit einem Kreuz versehen. Sie können aus Holz, Stein oder Ziegeln sein. Diese Bauten hatten eine Reihe von Bedeutungen – als eine Danksagung für die Abwehr eines Unglücks oder einer Epidemie, für die Heilung, als eine Ehrung des Andenkens an Tote, eine Versöhnung der Streitigkeiten zwischen Nachbarn oder als eine Festlegung der Grenze zwischen den Grundstücken. Eine bedeutende Rolle spielten diese Bauten als ein Orientierungswegweiser an Wegkreuzungen.

Městské informační centrum

Horní Rokytnice 197

512 44 Rokytnice nad Jizerou

Tel.: +420 481 522 001

Fax: +420 481 522 001

E-mail: infocentrum@mesto-rokytnice.cz

Web: www.mesto-rokytnice.cz/infocentrum